Πνεύμα αργολογίας (Μιχαήλ Μιχαηλίδης, Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 31 Μαρτίου, 2011

Από τον πόλεμον των παθών

Ὅποιος ἐλέγχει τόν ἑαυτό του, εἶναι προσεκτικός στά λόγια του. Οὔτε πολυλογεῖ, οὔτε ἀργολογεῖ. Οὔτε πολυμιλάει, ἀλλ' οὔτε ἀπερίσκεπτα βγαίνουν ἀπ' τά χείλη του τά λόγια πού λέει.

Ἡ πολυλογία εἶναι μητέρα τῆς φλυαρίας, τῆς κακολογίας, τῆς κατηγορίας, τῆς κατάκρισης, τῆς περιαυτολογίας καί πολλῶν ἄλλων κακῶν. «Ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν» (Παροιμ. Ι΄ 19). Ἀπό τήν πολυλογία εἶναι ἀδύνατο νά ξεφύγεις τήν ἁμαρτία.

Ὁ φιλόκοσμος μέ τήν ἐξωστρέφειά του, βρίσκεται σ' ἕνα συνεχῆ διάλογο μέ τούς ἄλλους. Ὁ φιλήσυχος -ὁ φίλος τῆς πνευματικῆς «ἡσυχίας»- διαλέγεται μέ τόν ἑαυτό του. Ὁ πρῶτος στερεῖται αὐτογνωσίας, γιατί, καθώς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, «ὁ πολύλογος οὔπω ἐπέγνω ἑαυτόν ὡς δεῖ», ἐνῶ «ὁ σιωπῆς φίλος, προσεγγίζει Θεῷ». Καί συνεχίζει: «Πολυλογία ἐστί κενοδοξίας καθέδρα, ἀγνωσίας τεκμήριον, καταλαλιᾶς θύρα, εὐτραπελίας χειραγωγός, ψεύδους ὑπουργός, κατανύξεως διάλυσις».

Πόσο ὄμορφη καί κατανυκτική ἡ εὐχή τοῦ ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου! «Κύριε καί Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργίας, φιλαρχίας καί ἀργολογίας μή μοι δῶς...».

«Πνεῦμα ἀργολογίας μή μοι δῶς»...

Πλάϊ στά πνεύματα, τούς φωτεινούς ἀγγέλους τῶν ἀρετῶν, κινοῦνται τά σκοτεινά πνεύματα τῆς ἁμαρτίας. «Κατά κανόνα, ὁ ἀγώνας κατά τοῦ πνεύματος ἑνός πάθους, εἶναι πολύ δυσκολότερος, παρά ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ πάθους», γράφει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χερσῶνος καί Ταυρίδος Ἰννοκέντιος. Καί ἄν κάποτε τό πάθος κατανικηθεῖ, τό πνεῦμα θά συνεχίσει τόν πόλεμο».

Τί εἶναι, λοιπόν, ἀργολογία; Τό λέει ἡ ἴδια σύνθετη λέξη: Ἀργός λόγος. Δηλαδή, λόγια πολλά, λόγια περιττά, λόγια ἀσύνετα καί ἀπερίσκεπτα, λόγια ἄκαιρα καί ἀνώφελα,

πολυλογία φτηνή καί ἀνούσια, περιαυτολογία ἀλαζονική καί ἐγωκεντρική....

Ὁ Κύριος δίδαξε, «ὅτι πᾶν ρῆμα ἀργόν ὅ ἐάν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περί αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρα κρίσεως» (Ματθ. ΙΒ΄ 36). Καί μόνο τοῦτο τό λόγο τοῦ Κυρίου ἐάν συνειδητοποιούσαμε, εἶναι σίγουρο πώς πολύ λιγότερο θά ἁμαρτάναμε.

Ὅποιος συνέχεια μιλάει, ἀδειάζει πνευματικά. Ὅποιος σιωπᾶ καί ἀκούει, γεμίζει καί φορτίζεται πνευματικά. Ἡ ἀργολογία εἶναι ἕνας πολύ ὕπουλος καί πονηρός ἐχθρός. Κρυφοσέρνεται παντοῦ σάν τό φίδι. Καμουφλάρεται καί ὑποκρίνεται μέ χίλιες μορφές. Ἄλλοτε ἐμφανίζεται μέ μιά σοβαροφάνεια ἄλλοτε μέ τό πρόσχημα τῆς διδασκαλίας καί τῆς συμβουλῆς ἄλλοτε μέ τήν ἀγαθή πρόθεση τοῦ ἐνδιαφέροντος καί τῆς ἀγάπης ἤ καί αὐτῆς τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Σέ τοῦτες τίς περιπτώσεις ἡ ἀργολογία παίρνει μιά ἀποκρουστική καί εὐτελιστική μορφή, γιατί, ὅπου ὑποκρισία, ἐκεῖ καί χαμέρπεια καί ποταπότητα. Ὅπου ὑποκρισία, ἐκεῖ καί ἀλαζονικός ἐντυπωσιασμός. Ὅταν μάλιστα χρωματίζεται μέ κάποια ἐλαφρότητα ἤ εὐτραπελία, τότε καταντάει παρανοϊκό παραλήρημα. Παντοῦ τό μέτρο, ἡ «μεσότης», ὅπως τή λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες. «Οὔτε γάρ μακρολογητέον ποτέ, οὔτε πολυλογητέον, οὔτε ἀδολεσχητέον», παρατηρεῖ ὁ σοφός Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρέας. Οὔτε μακρολογία, οὔτε πολυλογία, οὔτε ἀκατάσχετη φλυαρία. Ἡ σιωπή καί ἡ βραχυλογία ἦταν ἡ μεγαλύτερη σοφία τῶν Πατέρων.

Διηγοῦνται πώς, ὁ ἀββάς Ἀμμώης ὅταν πήγαινε στήν ἐκκλησία, δέν ἄφηνε τό μαθητή του νά βαδίζει κοντά του, ἀλλά μόνο ἀπό μακριά. Ἄν στό μεταξύ τόν πλησίαζε, γιά νά τόν ρωτήσει γιά τίποτε λογισμούς του, μόλις τούς ἔλεγε, τόν ἔδιωχνε καί πάλι, λέγοντάς του μέ διάκριση: Δέ σ' ἀφήνω κοντά μου, μήπως, καθώς μιλᾶμε γιά ψυχική ὠφέλεια, εἰσχωρήσει καί ξένη κουβέντα στή συζήτησή μας!

Πολύ σοφό εἶν' αὐτό πού διδάσκει ἡ Παλαιά Διαθήκη: «Κεφαλαίωσον λόγον ἐν ὀλίγοις» (Σοφ. Σειρ. ΛΒ΄ 8). Συγκεφαλαίωσε καί κάμε περίληψη γι' αὐτά πού θά πεῖς. Προκειμένου νά ἐκφράσεις μιά ἰδέα ἤ ἕνα περιστατικό, πρόσεξε νά μή πολυλογήσεις. Μάθε νά 'σαι προσεκτικός καί σύντομος στά λόγια σου καί στίς κουβέντες σου. Συχνά, τά πολλά εἶναι ἀποτυχία. Τά λίγα καί μετρημένα εἶναι ἐπιτυχία.

Ἡ σιωπή τοῦ Ἰησοῦ, πού δικαζόταν μπροστά στό Ρωμαῖο ἡγεμόνα, ὑπῆρξε ἡ πιό λαμπρή ἀπολογία γιά τήν ἀθωότητά Του. «Ὁ δέ ἐσιώπα». Ἀλλά γιατί σιωπᾶ; Γιατί δέν ἀναιρεῖ τίς ἀνυπόστατες ψευδομαρτυρίες; Τήν ἀπάντηση τή δίνει ὁ ἀείμνηστος ἀρχιμανδρίτης π. Γεώργιος Δημόπουλος στό βιβλίο του «Τά Πάθη τά σεπτά»: «Μπορεῖ, ὄχι ἁπλῶς νά ἀποδείξει τήν ἀλήθειαν, ἀλλά καί νά καταπλήξη τούς δικαστάς Του καί νά τούς κάμη νά μείνουν ἄναυδοι. Ὅμως σιωπᾶ. Πρῶτον, διότι γνωρίζει καλῶς ὅτι ὅ,τι καί ἄν ἔλεγεν, ἐφ' ὅσον οἱ κατήγοροι εἶχον λάβει ἀπόφασιν νά Τόν θανατώσουν, κανείς δέν θά τά ἐπρόσεχεν καί τίποτε δέν θά ὠφελοῦσε τό νά

μιλήση. Μόνο τό σχῆμα τοῦ Δικαστηρίου εἶχε τό Δικαστήριον ἐκεῖνο. Εἰς τήν πραγματικότητα ἦτο ἔφοδος ἀπό ληστάς. Ἔπειτα, ἐγνώριζεν ὁ Ἀναμάρτητος Κύριος ὅτι περισσότερον πειστικήν ἀξίαν ἔχουν τά ἔργα, τά θαύματα τῆς ἀγάπης καί ὅλα ὅσα ἐργάσθηκε διά τόν λαόν ἐκεῖνον, παρά ἡ διά τῶν λόγων ἀπολογία».

Ἡ σιωπή εἶναι ἡ ἀπολογία τῶν σοφῶν, τῶν ἁγίων καί τῶν δυνατῶν. Ἡ πολυλογία εἶναι γνώρισμα τῶν ἀδυνάτων. Μόνο ἡ ὁμιλία γιά τό Θεό εἶναι ἡ μόνη ἐξαίρεση. Καί αὐτή, μέ διάκριση.

Ἡ ἀργολογία ἔχει τό στοιχεῖο τῆς πνευματικῆς ἀνωριμότητας. Προδίδει παιδισμό καί χαμηλό πνευματικό ἐπίπεδο. Λοιπόν; «Μή εἰς φλυαρίας καί ἀνοήτους ὁμιλίας τόν καιρόν καταδαπανῶμεν» (Ἱερός Χρυσόστομος).

(Πηγή: «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΥΠΟΣ» 25/3/2011)